Quins sectors expliquen el bon comportament del mercat laboral espanyol?

Un dels aspectes més positius de l'escenari econòmic és la resiliència que mostra el mercat laboral, que ja, des de mitjan 2021, supera el nivell d'ocupació previ a l'esclat de la pandèmia. En aquest context de fortalesa, cal preguntar-se què explica aquest bon comportament. Una manera de conèixer els factors que l'expliquen és desagregar la creació d'ocupació entre les principals branques d'activitat, per analitzar si la millora és generalitzada i si, per tant, respon a factors generals o si, en canvi, es concentra en determinats sectors i és deguda a factors específics.

L'estadística d'afiliats del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions recull un increment del 4,5% interanual en el nombre d'afiliats durant el període gener-novembre d'enguany. El primer gràfic detalla les seccions d'activitat que es mostren més dinàmiques en la creació d'ocupació en aquest període, on destaquen els casos de l'hoteleria, de les activitats d'oci i entreteniment, de la informació i les telecomunicacions, de les activitats professionals i científiques, de les activitats immobiliàries, i del transport i emmagatzematge.

En aquest sentit, la desagregació per sectors reflecteix que el dinamisme actual del mercat laboral respon, d'una banda, a la superació de la pandèmia i a la reactivació de les activitats en què la interacció social és necessària (sectors associats al turisme i a l'oci) i, de l'altra, al funcionament dels sectors relacionats amb la nova normalitat post-COVID, on s'observa una forta reactivació de la demanda d'habitatge (destaquen les activitats immobiliàries), una acceleració en els processos de digitalització (associada a activitats professionals o d'informació i telecomunicacions) i una major penetració de l'*e-commerce* (relacionada amb el transport i la logística).

En canvi, les seccions que es comporten pitjor serien les activitats financeres (pel procés gradual de consolidació del sector financer), el sector primari (afectat negativament per la crisi energètica i per una climatologia adversa), les indústries energètiques i d'*utilities* (llastades per l'encariment de l'energia) o el comerç (per la feblesa del consum arran del repunt de la inflació), que són les activitats més afectades pels llastos que han caracteritzat l'escenari econòmic en els últims mesos.

De cara als propers mesos, tenint en compte que la majoria de sectors han anat recuperant els nivells previs d'ocupació (vegeu el segon gràfic), quins sectors poden contribuir més a la creació d'ocupació? Per analitzar aquest

Espanya: creació d'ocupació per seccions d'activitat

Variació interanual, novembre del 2022 (%)

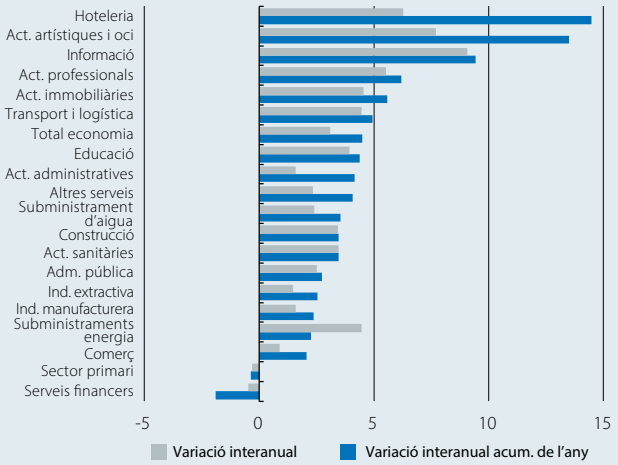

Nota: *S'exclouen les seccions d'organismes extraterritorials i les activitats de les llars com a ocupadores.*
Font: *CaixaBank Research, a partir de dades d'afiliats a la Seguretat Social del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.*

Espanya: afiliats a la Seguretat Social en relació amb el 2019

Afiliats mitjans gener-novembre 2022 vs. mateix període del 2019 (%)

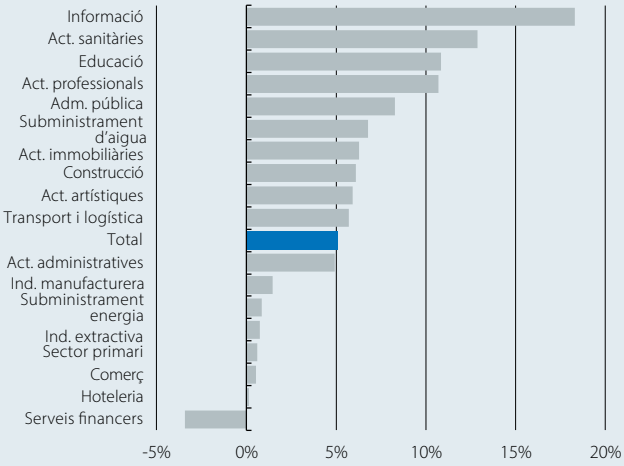

Font: *CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.*

punt, ens preguntem quins sectors es mostraven més dinàmics a l'hora de crear ocupació abans de l'esclat de la pandèmia i veiem com ha canviat l'estructura sectorial del mercat laboral des de l'inici de la dècada passada, com a reflex de possibles canvis en l'estructura productiva. Per fer aquesta anàlisi, utilitzem la mateixa desagregació per seccions d'activitat i comparem la variació del seu pes sobre el total d'afiliats entre el 2010 i el 2022 fent un desglossament per períodes (vegeu el tercer gràfic): els canvis entre el 2010 i el 2019 (barra blava) recullen les

tendències prepandèmiques a llarg termini, mentre que els canvis del 2019 al 2022 reflecteixen els canvis provocats per la pandèmia (barra grisa).[1]

En primer lloc, cal destacar que els sectors que han guanyat més pes al llarg del període 2010-2022 (punt taronja) serien l'educació, les activitats sanitàries i l'hoteleria, el pes dels quals va augmentar en 1,4 i en 1,1 p. p., respectivament. El primer reflecteix la proliferació d'activitats educatives en l'àmbit del sector privat al nostre país en els últims anys.[2] El segon respon, en gran part, a les conseqüències directes de la pandèmia (és el sector que ha guanyat més pas entre el 2019 i el 2022), però també a les creixents necessitats assistencials per la llei de la dependència i, en termes més generals, per la tendència d'envelliment gradual de la població espanyola. El tercer mostra l'excepcional moment que va viure el sector turístic espanyol en la dècada anterior, quan va assolir nous màxims en visites de turistes el 2019 (el sector va passar de 53 milions de visitants a més de 83 milions el 2019), tot i que és cert que la pandèmia va tenir un efecte negatiu (la barra grisa és negativa), a causa de les restriccions a la mobilitat a nivell internacional. Finalment, cal destacar els sectors de la informació i les telecomunicacions i de les activitats professionals i administratives, més o menys relacionades totes elles amb els processos de digitalització i amb l'augment del comerç electrònic i del teletreball, tendències posades en marxa en els últims anys però accelerades per les conseqüències de la pandèmia.

En canvi, crida l'atenció la notable pèrdua de pes en el conjunt del mercat laboral del sector de la construcció, arran del fort procés de consolidació del sector després del *boom* immobiliari que es va gestar durant el cicle econòmic anterior (des dels anys noranta fins a mitjan els 2000), i de la indústria manufacturera, que no solament respon a la terciarització gradual de l'economia, sinó que una gran part del descens en el nombre d'afiliats es produeix a la indústria auxiliar de la construcció (ceràmica i vidre), de la fabricació de productes metàl·lics i de la fabricació de mobles, és a dir, sectors més o menys associats també a aquesta menor rellevància de la construcció.

En balanç, l'anàlisi per diferents sectors i per diferents períodes en el temps ens permet concloure que els sectors que es mostren ara més dinàmics no són solament els directament afectats per les conseqüències de la pandèmia (l'hoteleria, l'oci o les activitats sanitàries), sinó que també són els que més pes havien guanyat en la dècada anterior, tendències que, en la majoria de casos, s'han accentuat amb la nova normalitat postpandèmia: l'auge del comerç *online*, una major penetració del teletreball i l'envelliment de la població.

Pedro Álvarez Ondina

Espanya: diferència en el pes sobre el total d'afiliats a la Seguretat Social

(p. p.)

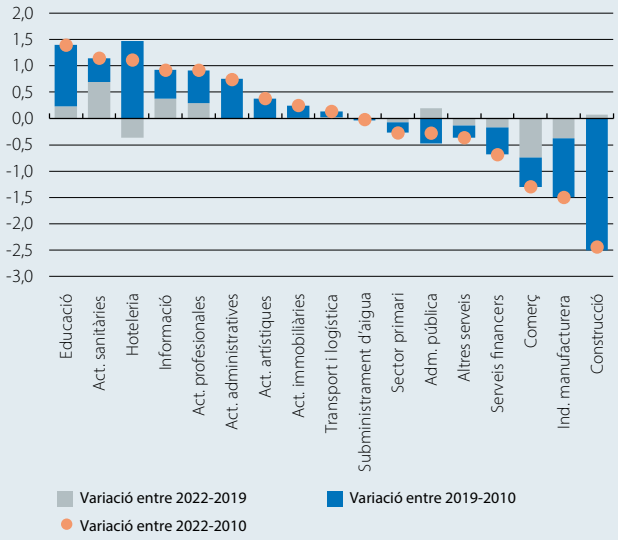

Font: *CaixaBank Research, a partir de dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions.*

1. Per al 2022, s'utilitzen les dades acumulades disponibles fins al novembre. A més a més, s'exclouen de l'anàlisi les seccions d'organisme extraterritorials, les indústries extractives, els subministraments d'energia, gas, vapor i aire condicionat, els subministraments d'aigua i l'activitat de les llars com a ocupadores, ja que tenen un pes modest en el total d'afiliats i amb prou feines han patit canvis de rellevància en l'última dècada.
2. Segons les dades de professorat i d'altre personal als centres docents d'educació no universitària del Ministeri d'Educació i Formació Professional, el personal a l'educació privada va augmentar el 19% entre el 2009-2010 i el 2019-2020, en relació amb l'augment del 5% registrat a l'educació pública.